

Debreceni Ítéltábla
Mf.I.50.024/2025/12.

A Debreceni Ítéltábla a személyesen eljáró Felperes1 (Cím2) felperesnek, a dr. Palásti Péter (cím4) ügyvéd által képviselt alperes1 (Cím1.) alperessel szemben szabadság pénzbeli megváltása, rendkívüli munkaidőre járó díjazás, utazási költségterítés és étkezési hozzájárulás megfizetése iránt indított perében a Miskolci Törvényszék 3.M.70.169/2023/58. számú ítélete ellen a felperes 60. sorszám alatt előterjesztett és Mf.8. sorszám alatt megváltoztatott fellebbezése folytán – tárgyaláson kívül – meghozta az alábbi

í t é l e t e t :

Az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érinti, a fellebbezett részét megváltoztatja, és az alperes által a rendkívüli munkaidőre járó díjazás címén fizetendő marasztalási összeget bruttó 49 422 (negyvenkilencezer-négyszázhuszonkét) Ft-ra felemeli, míg a felperes által az alperesnek fizetendő perköltség összegét 5649 (ötezerhatszáznegyvenkilenc) Ft-ra leszállítja.

Megállapítja, hogy 15 000 (tizenötezer) Ft fellebbezési eljárási illeték az állam terhén marad.

Az ítélet ellen nincs helye fellebbezésnek.

I n d o k o l á s

[1] Az elsőfokú bíróság által megállapított tényállás szerint a felperes a 2023. augusztus 18. napján kelt munkaszerződéssel 2023. augusztus 21. napjától állt munkaviszonyban az alperesnél középiskolai tanár munkakörben, a személyi alapbére havi bruttó 410 000 Ft volt. A felek három hónap próbaidőt kötöttek ki, a munkaszerződés munkarendre vonatkozó pontjában rögzítették, hogy a munkavállaló munkaideje főfoglalkozás.

[2] A 2023. szeptember 1. napi keltezésű okirattal a munkaszerződést közös megegyezéssel módosították aznapi hatállyal, amely szerint a felperes pedagógus munkakörből oktatói munkakörbe került. Rögzítették, hogy a munkavállaló alapbére 410 000 Ft oktatói bér, amin felül a munkavállalót utazási költségterítésben és étkezési hozzájárulásban részesítik a hivatalos jogszabályok szerint.

[3] Az alperes a tanárok részére a helyi közlekedéshez bérletet biztosított, illetve a munkavállalók által megvett és bemutatott bérletek ellenértékét megfizette részükre. A felperes 2023 októberében nyújtotta be igényét az alpereshez, azonban az alperes nem adott számára bérletet tekintettel arra, hogy tanúl igazgató-helyettes kérdésére akként nyilatkozott, miszerint nem vállal további helyettesítést a kollégiumban.

- [4] Az alperes az oktatók részére természetben biztosított étkezést reggel és délben az iskolában.
- [5] A felperes 2023. évben időarányosan 11 nap szabadságra volt jogosult.
- [6] A felperes a munkaidő-beosztása szerint hétfőtől péntekig 8 óra 15 perctől 14 óráig dolgozott az iskolában, a tanórák 40 percesek voltak.
- [7] A felperes lakóhelye, az iskola épülete és a kollégium épülete is az alperes székhelyén, a villamos útvonala mentén található. A felperes a munkaviszonya időtartama alatt két alkalommal, 2023. augusztus 28. és 2023. október 18. napjain vásárolt villamosbérletet összesen 10 880 Ft értékben.
- [8] A felperes a 2023 őszén szervezett iskolai kirándulások alkalmával egy alkalommal kísérte a tanulókat villamossal és gyalogosan az (TEMPLOM)hoz, egy alkalommal villamossal és autóbusszal (Helység)be. Ekkor a villamosbérletét használta, továbbá az alperes biztosította a (Helység)i kiránduláshoz szükséges busz menetjegyeket.
- [9] A felperes 2023. szeptember 25. napján 15 és 20 óra között 5 óra időtartamban, valamint 2023. október 16. napján 15 és 22 óra között 7 óra időtartamban végzett helyettesítést az alperes kollégiumában.
- [10] A KRÉTA rendszer adataiban a kollégiumra vonatkozóan a fenti két napra – 2023. szeptember 25. és 2023. október 16. napjaira – 2-2 óra helyettesítést rögzítettek. Az alperes a felperes munkaidő-elszámolásában helyettesítésként 2023. szeptember és október hónapokra a kollégiumi csoportban a 2-2 órát – a 45 perces elszámolási egységekre tekintettel – 2,67-2,67 órában tüntette fel, mivel a 2-2 óra 120-120 percét akként számolta el, hogy 45 perc helyettesítési időtartam felel meg 1 óra túlórának. Az előzőekre figyelemmel a 2 óra munkavégzés 2,67 óra túlórárt jelentett.
- [11] A felperes 2023. november 13. napján a munkavégzést megkezdte, az iskolában az első órát megtartotta, amelyet követően az alperes törvényes képviselője tanúl igazgató-helyettes jelenlétében közölte vele, hogy a munkaviszonya megszűnik a próbaidő lejártá előtt. Az alperes a munkáltató döntése értelmében szabadságot adott ki a felperes részére 2023. november 13. napjára és a munkaviszony megszűnéséig, azaz 2023. november 14. és 15. napjaira. Az alperes a szabadság kiadásáról a felperessel nem egyeztetett, a felperes szabadság iránti kérelmet nem adott be, szabadsággal kapcsolatos iratot nem írt alá.
- [12] Az alperes képviselőjében a törvényes képviselő a 2023. november 13. napján kelt okirattal a felperes munkaszerződését a próbaidő lejártával megszüntette, őt a próbaidő lejártáig: 2023. november 21. napjáig felmentette a munkavégzés alól, s rögzítette, hogy a szabadságát tölti ebben az időben.
- [13] Az alperes a 2023. november 14. napján kelt levelében tájékoztatta a felperest, hogy a munkaviszonya 2023. november 15. napján szűnik meg a részére időarányosan kiadható szabadság figyelembevételével. Az alperes a munkaviszony megszűnésekor kiállítandó igazolásokon 2023. november 15. napját tüntette fel a munkaviszony végeként.
- [14] Az alperes a felperes 2023. november havi módosított bérjegyzékén az időadatoknál ledolgozott napként 5 napot, fizetett szabadságként szintén 5 napot szerepeltetett. A fizetett szabadságnál azt tüntette fel, hogy az összes: 11, az eddig felhasznált: 8, a felhasználható: 3 nap. Az alperes a naptáradatoknál egyebek mellett 2023. november 13., 14. és 15. napjaira rögzített fizetett szabadságot. A bérjegyzéken az adóköteles kifizetéseknel szerepel munkabérként 97 619 Ft, fizetett szabadságként 97 619 Ft, túlóráként 30 000 Ft, szabadságmegváltásként 58 572 Ft.
- [15] A felperes a megváltoztatott keresetében a szabadság pénzbeli megváltása címén bruttó 58 572 Ft, a rendkívüli munkaidőre járó díjazásként bruttó 49 422 Ft, utazási

költségtérítésként nettó 28 200 Ft, valamint étkezési hozzájárulás címén bruttó 5 Ft megfizetésére kérte kötelezni az alperest; perköltség iránti igényt nem terjesztett elő.

[16] Az alperes érdemi ellenkérelmében kérte a kereset elutasítását és a felperes perköltségben történő marasztalását, a felperesi igényeket vitatta mind a jogalap, mind az összecszerúség tekintetében.

[17] Az elsőfokú bíróság az 58. sorszám alatt meghozott ítéletében kötelezte az alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a felperesnek szabadság pénzbeli megváltása címén bruttó 58 572 Ft-ot, rendkívüli munkaidőre járó díjazás címén bruttó 37 835 Ft-ot és utazási költségtérítés címén nettó 10 880 Ft-ot, amelyet meghaladóan elutasította a keresetet. Kötelezte a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesnek 9613 Ft perköltséget, továbbá kötelezte az alperest, hogy fizessen meg az államnak 6345 Ft eljárási illetéket. Megállapította, hogy 12 881 Ft le nem rótt eljárási illeték marad az állam terhén.

[18] Határozatának indokolásában a szabadság pénzbeli megváltása iránti igényvel összefüggésben ismertette a munka törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. törvény (Mt.) 122. §-ának (1) és (4) bekezdéseit, valamint a 125. §-át.

[19] Mivel az alperes nem egyeztetette a felperessel a szabadság kiadását, megsértette azt az előírást, amelynek értelmében a szabadság kiadásának időpontját a munkavállalóval legkésőbb a szabadság kezdete előtt 15 nappal közölni kell. A szabadság nem is tekinthető a munkáltató részéről kiadottnak, ha a munkáltató a munkavállalót a munkavégzési kötelezettsége alól felmentette, ezen időtartamra szabadság nem írható jóvá. A felperes igénye ezért alapos volt a 3 nap szabadság pénzbeli megváltására.

[20] A felperes rendkívüli munkaidőre járó díjazási igényével összefüggésben az elsőfokú bíróság ismertette az Mt. 139. §-ának (1)-(2) bekezdéseit és a (3) bekezdésének a) pontját, a 141. §-át, valamint a 143. §-ának (1) bekezdését és a (2) bekezdésének a) pontját.

[21] Az elsőfokú bíróság álláspontja szerint a felperes személyes előadása, az alperes törvényes képviselőjének nyilatkozata, tanú tanú vallomása és a KRÉTA rendszerből kinyert adatok alapján kétséget kizáróan megállapítható volt, hogy a felperes azokon a napokon, amikor helyettesített a kollégiumban, nem csupán a szilenciumi 2 óra időtartamban volt a gyermekekkel, hanem délután 15 óra és este 20, illetve 22 óra között is.

[22] Tekintettel arra, hogy az Mt. 134. §-a (1) bekezdésének a) pontja értelmében a rendes és a rendkívüli munkaidő nyilvántartása a munkáltató kötelezettsége, e körben az alperes mulasztása – így a felperes terhére nem róható –, hogy a rendelkezésre álló, a munkavégzés időtartamára vonatkozó adatok nem fedik le a kollégiumban végzett munka tényleges időtartamát.

[23] A felperes 2023. szeptember 25. napján 5 óra időtartamban, 2023. október 16. napján pedig 7 óra időtartamban teljesített a munkaidőbeosztása szerinti napi munkaidejét meghaladóan munkavégzést rendkívüli munkaidőben, amelyből az elsőfokú bíróság levonta az alperes által elszámolt és a felperes által nem vitatott 2,67-2,67 kollégiumi órát.

[24] Az alperes által csatolt okiratokból, az alperes törvényes képviselőjének nyilatkozatából és tanú tanú vallomásából nem volt kétséget kizáróan bizonyított a felperes azon állítása, hogy az elszámolásnak 40 perces időtartamonként kellene történnie, ezért az elsőfokú bíróság a Kréta rendszer adataiból is megállapítható elszámolást követve a felperes által teljesített túlórákat akként számolta el, hogy 45 perces időtartamokra számított 1 túlórárt.

[25] A 2023. szeptember hónapban teljesített 5 óra 300 perc időtartamot jelent, amelyet 45 perccel visszaosztva 6,67 túlórárt kapunk, míg október hónapban a 7 óra 420 percet jelent, amit 45 perccel visszaosztva 9,33 óra jön ki. Azokból levonásba helyezve az alperes által

elszámolt 2,67-2,67 órát, az alperes megtérítési kötelezettsége szeptember hónap vonatkozásában 4 órára, október hónap tekintetében 6,66 órára áll fenn.

[26] A felperes által meghatározott számítási mód helytelen volt, és konkrét, részletes számítási metodika levezetése hiányában az alperes által a túlórára kifizetett összeg visszaszámításából sem lehetett e körben pontos következtetést levonni. A felperes hivatkozása a 30%-os bérpótléokra szintén téves volt, mivel az a többműszakos foglalkoztatás esetén irányadó.

[27] 2023. szeptember hónapban 21 munkanap volt, ezáltal 168 órás osztószámmal az egy órára jutó összeg 2440 Ft, a bérpótlék számítási alapja pedig az Mt. 139. §-ának (2) bekezdése és a (3) bekezdésének a) pontja, valamint a 143. §-ának (2) bekezdése értelmében 1178 Ft. 2023. október hónapban 21 munkanap és 1 fizetett ünnepnap volt, amelyre figyelemmel összesen 22 napra 176-os osztószámmal kell az egy órára jutó összeget megállapítani, amely így 2330 Ft-ot tesz ki azzal, hogy a bérpótlék számítási alapja megegyezik a szeptember hónapra számítandó összeggel. Az előzőek szerint a felperes részére 2023. szeptember hónapra bruttó 14 472 Ft, 2023. október hónapra bruttó 23 363 Ft, összesen bruttó 37 835 Ft jár.

[28] A felperes utazási költségtérítés iránti igényével összefüggésben az elsőfokú bíróság ismertette az Mt. 51. §-a (2) bekezdésének a) pontját.

[29] tanú tanú az utazási költségtérítés kapcsán ellentmondásos nyilatkozatot tett, ugyanis egyrészt előadta, hogy a felperes a szerződésmódosítást követően azért nem kapott költségtérítést, mert a jogviszony létesítésekor eleve azt mondta, hogy ilyet nem kér és a módosításkor nem mondott mást, másrészt azt is nyilatkozta, hogy a felperes nem sokkal az intézményből való távozása előtt jelezte: szeretne bérletet kérni, amelyre a tanú megkérdezte a felperest, hogy vállal-e még helyettesítést a kollégiumban, és a nemleges válasz miatt azt felelte, hogy a felperes nem kap bérletet, mivel a megállapodás arra vonatkozott, hogy csak akkor kaphat, ha plusz munka van. A tanú ez utóbbi nyilatkozata alátámasztotta a felperes előadását, miszerint október hónapban igényelte a bérletet, mindez pedig azt bizonyítja, hogy amennyiben esetlegesen a felperes a munkaviszonya kezdetekor akként is nyilatkozott, hogy gyalog jár, a szerződésmódosítást követően érvényesíteni kívánta az utazási költségtérítés iránti igényét. Az tehát bizonyítást nyert, hogy a felperes előterjesztette az utazási költségtérítés iránti igényét, amit elutasított az alperes.

[30] A felperes viszont tévesen hivatkozott a 39/2010. (II. 26.) Korm. rendeletre, tekintettel arra, hogy az főszabály szerint a munkahelynek a közigazgatási határon kívülről történő megközelítésére vonatkozik. A felperes igényének alapja a felperes által is hivatkozott Mt. 51. §-a (2) bekezdésének a) pontja és a felek megállapodása volt.

[31] A rendelkezésre álló adatokból az is megállapítható, hogy a plusz munka vállalása is feltétele volt a költségtérítésnek. A felperes a munkaviszonya időtartama alatt két alkalommal vállalt helyettesítést a kollégiumban, továbbá szintén két alkalommal kirándulásra kísérte a tanulókat a saját villamosbérletét is használva.

[32] Az utazási költségtérítés iránti igény azonban részben alaptalan volt, mert a felperes által csatolt okiratokból és a felperes nyilatkozatából is az volt megállapítható, hogy a felperes két alkalommal vásárolt bérletet alkalmanként 5440 Ft-ért, ezért csak ezen ténylegesen felmerült költség megtérítésére tarthatott igényt, amelyet meghaladóan alaptalan volt az igénye.

[33] A felperes étkezési hozzájárulás iránti igényével összefüggésben kiemelte az elsőfokú bíróság, hogy a hatályos szabályozás értelmében a munkavállaló cafetéria juttatásra nem jogosult alanyi jogon, erről a munkáltató dönthet mérlegelési jogkörében. A felek nyilatkozatából megállapítható volt kétség nélkül, hogy az alperes természetben biztosította

az étkezési hozzájárulást a munkavállalók és a tanulók számára is. A felperes a nyilatkozata szerint elfogadta a kapott természetbeni étkezést étkezési hozzájárulásként, és csak egy jelképes összegre tartotta fenn az igényét. Mivel a természetben biztosított étkezési hozzájárulást elfogadta és igénybe vette a felperes, alaptalan volt a további – pénzbeli – hozzájárulás iránti igénye.

[34] A 320 427 Ft pertárgyértékre tekintettel a felperes csupán 33%-ban lett pernyertes, ezért az elsőfokú bíróság őt kötelezte a Pp. 82. és 83. §-ai alapján az alperes perköltségének arányos megfizetésére.

[35] A költségmentesség és a költségfeljegyzési jog polgári és közigazgatási bírósági eljárásban történő alkalmazásáról szóló 2017. évi CXXVIII. törvény 3. §-a (1) bekezdésének d) pontja szerinti költségfeljegyzési jogra tekintettel le nem rótt eljárási illeték 33%-át az alperes köteles megfizetni a Pp. 101. §-ának (1) bekezdése, valamint a 102. §-ának (1) és (6) bekezdései értelmében, míg az illeték fennmaradó 67%-a az állam terhén marad a felperes munkavállalói költségkedvezménye okán.

[36] Az elsőfokú ítélettel szemben a felperes terjesztett elő fellebbezést, amelyben kérte az elsőfokú ítélet részbeni megváltoztatásával a rendkívüli munkaidőre járó díjazás címén járó marasztalási összeg felemelését bruttó 44 943 Ft-ra, valamint az alperes javára megítélt perköltség leszállítást.

[37] Álláspontja szerint a rendkívüli munkaidő elszámolásának alapja a tanóra, aminek időtartama az alperes intézményeiben 40 perc. Ennek alapján 2023 szeptemberében 7,5 óra, míg októberben 10,5 óra rendkívüli munkavégzés történt a részéről, amiből az alperes nem fizetett meg a részére $4,83 + 7,83 = 12,66$ órának megfelelő bruttó 44 943 Ft összeget. A perköltség leszállításának indoka, hogy a per megindítását követően teljesített az alperes 88 572 Ft-ot, amiatt szállította le a keresetét, ezért a pervesztességét nem az elsőfokú bíróság által számított 320 427 Ft, hanem 231 855 Ft pertárgyértékhez kell mérni.

[38] Az alperes a fellebbezési ellenkérelmében kérte az elsőfokú ítélet helybenhagyását annak helyes indokai alapján, valamint a felperes marasztalását a perköltségében.

[39] A felperes a fellebbezési ellenkérelemre tett észrevételében a fellebbezését megváltoztatta, és az alperest további négy óra rendkívüli munkavégzés – 2023 szeptemberében 1, novemberében 3 iskolában teljesített túlóra – miatt további 9760 Ft megfizetésére is kérte kötelezni, mert arról az elsőfokú bíróság elmulasztott rendelkezni, továbbá ezt a perköltségnél is kérte értékelni.

[40] Az ítéltábla az elsőfokú ítélet nem fellebbezett részét nem érintette. A fellebbezést annak érdemben elbírált részében alaposnak találta, aminek elbírálása során átlépte a fellebbezési kérelem és az ellenkérelem korlátait (Pp. 370. §-ának (1) bekezdése), mivel erre okot adó eljárási szabálysértést és téves anyagi pervezetést észlelt (Pp. 370. §-ának (2)-(4) bekezdései).

I.

[41] Az elsőfokú bíróság nem merítette ki a keresetet, elmulasztott ugyanis rendelkezni az iskolában történt helyettesítés miatt felmerült 4 óra rendkívüli munkavégzésre tekintettel követelt 11 866 Ft-ról ($49\,422:16,66 \cdot 4$) a Pp. 341. §-ának (1) bekezdésében írtak ellenére. Emiatt azonban nem volt részítéletnek tekinthető az ítélete a Pp. 341. §-ának (2) bekezdése alapján, mert ez az igény a rendkívüli munkavégzés miatti kereseti követelés részét képezte (4 óra a 16,66-ból), így az sem önálló kereseti kérelemnek, sem pedig a kereseti kérelem önállóan elbírálnak részének nem minősült, ezért e tárgyban részítélet sem lett volna hozható.

[42] Itt szükséges rögzíteni, hogy ha a másodfokú bíróság a Pp. 383. §-ának (3) bekezdése alapján az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatja, felülbírálati jogkörének korlátai között

határozhat a perben érvényesített jog, illetve az azzal szemben felhozott védekezés alapjául szolgáló olyan kérelmekről is, amelyeket az elsőfokú bíróság nem tárgyalt, illetve amelyről nem határozott. Elvileg tehát nincs akadálya annak, hogy az elsőfokú bíróság által elbírálni elmulasztott követelésről döntsön a másodfokú bíróság, ám erre is vonatkozik a Pp. másodfokú bíróság felülbírálati jogkörének korlátairól rendelkező 370. §-ának (1) bekezdése: a másodfokú bíróság felülbírálati jogkörét – a (2)-(4) bekezdésben foglalt eltéréssel – az erre irányuló fellebbezési kérelemre, csatlakozó fellebbezésre, ellenkérelemre, azok korlátai között gyakorolja. Tehát a kereset elsőfokú bíróság által nem rendelkeztetett részéről eleve csak akkor van lehetőség határozni a másodfokú eljárásban, ha a fél fellebbezése kiterjed erre.

[43] A Pp. 365. §-ának (6) bekezdése alapján a fellebbezés határideje a határozat közlésétől számított tizenöt nap. A Pp. 371. §-a (1) bekezdésének b) pontja szerint a fellebbezésben határozott kérelmet kell feltüntetni arra, hogy az elsőfokú ítélet kifogásolt rendelkezését vagy részét a másodfokú bíróság mennyiben és milyen okból változtassa meg vagy helyezze hatályon kívül.

[44] A felperes fellebbezése a rendkívüli munkavégzésre vonatkozó elsőfokú ítéleti rendelkezést azért támadta, mert álláspontja szerint a kollégiumban végzett rendkívüli munka elszámolási alapját is a 40 perces tanítási óra képezte, nem pedig a 45 perces tanóra és az annak megfelelő 1,33-as szorzó, miként ezt az alperes állította. Csak utóbb, az alperes fellebbezési ellenkérelmére tett észrevételében hivatkozott arra, hogy az elsőfokú bíróság elmulasztott rendelkezni az iskolai helyettesítés miatt felmerült 4 túlóráról, amire tekintettel az eredetileg előterjesztett fellebbezéshez képest további 9760 Ft-tal kérte felemelni a javára megítélt marasztalás összegét.

[45] A Pp. 375. §-ának (1) bekezdése szerint a fellebbezési és a csatlakozó fellebbezési kérelmet az elsőfokú ítéletnek fellebbezéssel, illetve csatlakozó fellebbezéssel nem érintett részére nem lehet kiterjeszteni, valamint a 371. § (1) bekezdés d) pontja szerint megjelölt tartalmát – a (2) bekezdésben meghatározott kivételekkel – nem lehet megváltoztatni. Ennek okán a felperes a fellebbezési határidő lejártát követően megtett észrevételében nem változtathatta meg a fellebbezését. Ugyanezen törvényhely (2) bekezdése viszont lehetőséget ad a fellebbezés, illetve a csatlakozó fellebbezés Pp 373. és 374. §-ainak keretei közötti megváltoztatására a másodfokú határozat meghozataláig vagy tárgyalás tartása esetén a másodfokú tárgyalás berekesztéséig abban az esetben, ha az a másodfokú bíróság által a fél tudomására hozottak alapján megengedett vagy engedélyezett kereset-, illetve ellenkérelm-változtatás, a 373. § (2) bekezdés szerinti új tény állítása, valamint beszámítás folytán szükséges.

[46] A Pp. 370. §-ának (3) bekezdése alapján, ha a másodfokú bíróság a fellebbezésben nem hivatkozott eljárási szabálysértést észlel, azt – a következményekre vonatkozó figyelmeztetés mellett – a felek tudomására hozza és a fellebbező fél kérelmére veszi figyelembe. Az ítéltábla a felperes fellebbezésében nem hivatkozott, fentebb írt eljárási szabálysértést észlelte, ezért azt a felek tudomására hozta és a felperes kérelmére figyelembe vette, aminek következtében megengedte a felperes fellebbezésének megváltoztatását, ennek megfelelően az valamennyi túlóra ellenértékének megfizetését célozta, ám részben meg nem engedett keresetváltoztatást tartalmazott a következők miatt:

[47] A Pp. 373. §-ának (1) bekezdése kimondja: a fellebbezésben és a másodfokú eljárás során – a (2)-(5) bekezdésben foglalt kivételekkel – a keresetet, a viszontkeresetet és a beszámítást, illetve az ellenkérelmet megváltoztatni nem lehet, utólagos bizonyításnak nincs helye.

[48] A felperes a túlóra vonatkozásában előterjesztett és legutóbb megváltoztatott keresetében (3.M.70.169/2023/27.) – beszámítva az alperes által ezen a címen peren kívül teljesített 30 000 Ft-ot – 49 422 Ft megfizetésére kérte kötelezni az alperest, amiből az

elsőfokú bíróság megítélt számára 37 835 Ft-ot. A felperes az eredetileg előterjesztett fellebbezésében ezt a marasztalási összeget kérte felemelni 44 943 Ft-ra, majd a megváltoztatott fellebbezésében további 9760 Ft megfizetésére is kérte kötelezni az alperest. Ezek összege együttesen 54 703 Ft, ami meghaladja az elsőfokú eljárásban ezen a jogcímen követelt 49 422 Ft-ot, így ez utóbbit meghaladó részben – 5281 Ft-ban – meg nem engedett keresetváltoztatást tartalmaz a fellebbezés, ugyanis annak megváltoztatása alapján az immár kiterjedhetett valamennyi, a keresetben is érvényesített túlórára (16,66 a 22-ből), ám annak összege az elsőfokú eljárásban rögzült (49 422 Ft), aminek felemelésére a fellebbezési eljárásban már nem volt lehetőség a Pp. 373. §-ának (2)-(5) bekezdéseiben írt feltételek hiányában.

[49] Az ítéltábla ezért elutasította a meg nem engedett keresetváltoztatást a fenti indokok mentén, aminek következtében a megváltoztatott fellebbezés a felperes által a kollégiumban és az iskolában végzett 16,66 darab 40 perces tanítási órának megfelelő rendkívüli munkavégzés miatt az alperes által fizetendő marasztalási összeg 49 422 Ft-ra történő felemelésére irányult.

II.

[50] A felperes a keresetében eredetileg a kollégiumban teljesített 5+7 órának megfelelő rendkívüli munkavégzés miatt érvényesített igényt az alperessel szemben.

[51] Az alperes kereseti ellenkérelmében (3.M.70.169/2023/10.) előadta, hogy a túlóra elszámolásának alapja a tanóra, amely 45 perces, így ez felel meg egy egész túlórának. Ugyanitt utalt az alperes arra, hogy a felperes a kollégium mellett 2023 szeptemberében 1, novemberében pedig 3 órát helyettesített az iskolában, amelyekre figyelemmel mindösszesen 30 000 Ft-ot fizetett meg a felperesnek.

[52] A felperes az ellenkérelem ismeretében a keresetét felemelte a rendkívüli munkavégzés miatti követelés tekintetében további négy – az iskolában történt helyettesítés következtében felmerült – túlórával, ezért az alperes által megfizetett 30 000 Ft-on felül bruttó 43 036 Ft-ra tartott igényt ezen a jogcímen (3.M.70.169/2023/12.). Már ekkor hivatkozott arra, hogy az alperes állításával ellentétben a tanórák valójában 40 percesek voltak a roma diákok tanulási sajátosságai miatt – amit az alperes a válasziratában el is ismert, ám hivatkozott arra, hogy a kollégiumi órák elszámolása ennek ellenére 1,33-as szorzóval történik (3.M.70.169/2023/18.). Utóbb újfent megváltoztatta a felperes ezen követelés tekintetében a keresetét a fentebb már írtak szerint: a kollégiumi és iskolai túlórák miatt járó 79 422 Ft-ból levonásba helyezte az alperes által már kifizetett 30 000 Ft-ot, így 49 422 Ft-ban határozta meg a követelését (3.M.70.169/2023/27.).

[53] Az alperes az ellenkérelmében elismerte, miszerint a rendkívüli munkavégzés esetén az elszámolás alapja a tanóra. Ennek előbb 45 perces időtartamát állította, majd a felperes vitatását követően beismerte azok tényleges 40 perces voltát (amit alá is támasztanak a 3.M.70.169/2023/56. szám alatt csatolt kollégiumra vonatkozó KRÉTA adatokat tartalmazó táblázatok). Ekkor hivatkozott arra, hogy az iskolai túlórával szemben a kollégiumi órák elszámolásának alapja az 1,33-as szorzónak megfelelő 45 perces tanóra, ám ennek az eltérésnek sem magyarázatát, sem bizonyítékát nem adta. Ezzel összefüggésben az elsőfokú bíróság téves anyagi pervezetést végzett (3.M.70.169/2023/29. számú jegyzőkönyv 6. oldala), ahogy téves jogi álláspontot is foglalt el (az ítélet indokolásának [64] bekezdése) abban a kérdésben, hogy a felperes érdeke volt bizonyítani a rendkívüli munkaidőre járó díjazásra való jogosultságát, így azt is, hogy a túlóra elszámolásának alapja a 40 perces tanítási óra.

[54] Az ítéltábla ezért a Pp. 370. §-ának (4) bekezdése alapján a felek tudomására hozta, hogy az elsőfokú bíróság által végzett anyagi pervezetés az érintett kérdéshez kapcsolódóan nem volt megfelelő, és ezt a fellebbező fél kérelmére figyelembe vette, elvégezve egyúttal az

által helyesnek tartott anyagi pervezetést. Ennek keretében az alperest tájékoztatta arról, hogy a Pp. 265. §-ának (1) bekezdése értelmében törvény eltérő rendelkezése hiányában az ő érdekében áll a perben jelentős azon tény valósának történő elfogadása a bíróság részéről, hogy az alperesi intézményen belül a túlóra elszámolása differenciáltan történt attól függően, hogy arra az iskolában vagy a kollégiumban került sor. Felhívta ezért az ítéltábla az alperest, hogy erre vonatkozó bizonyítékait és bizonyítási indítványait terjessze elő azzal, hogy a bizonyítás elmaradásának vagy sikertelenségének a következményeit neki kell viselnie.

[55] Az alperes a bizonyítási kötelezettségének nem tudott sikerrel eleget tenni, önmagában ugyanis tanúl tanú ismételt kihallgatásának indítványozása erre alkalmatlan volt, ezért az ítéltábla a rendkívüli munkavégzés elszámolásának alapjául egységesen a 40 perces tanítási órát vette alapul, hiszen semmi nem indokolta az iskolában és a kollégiumban végzett rendkívüli munka díjazása közötti különbségtételt, különös tekintettel arra is, hogy a kollégiumi foglalkozások időtartama ugyancsak 40 perces volt.

[56] Itt jegyzendő meg: a tanórák időtartamának 40 percen történő meghatározása lehetséges volt, ugyanis a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról szóló 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet 16. §-ának (2) bekezdése értelmében elméleti oktatás keretében a tanítási óra ideje negyvenöt perc, ám az iskola ennél rövidebb vagy hosszabb tanítási órát is szervezhet azzal a megkötéssel, hogy a tanítási óra ideje harmincöt percnél nem lehet rövidebb és százharmincöt percnél nem lehet hosszabb.

III.

[57] A felperes részéről teljesített rendkívüli munkavégzés után járó díjazás alapja ezért valóban 22 óra volt, ugyanis az iskolai 4*40 perces tanítási óra alapulvétele mellett a kollégiumban 5+7=12 óra, azaz 720 perc 18*40 perces tanítási órának felelt meg. A felperes sem az elsőfokú eljárásban, sem a fellebbezésében nem vitatta az alperes által a kollégiumi túlórára szeptember és október hónapokban elszámolt 2,67-2,67 órát. Ebből következően 2023 szeptemberében az 5 óra, azaz 300 perc az 7,5 tanítási órának felel meg, amiből a már elszámolt 2,67 órát levonva 4,83, októberben pedig a 7 óra, azaz 420 perc az 10,5 tanítási órának felel meg, amiből a 2,67 órát levonva 7,83 kollégiumi túlóra ellenértékére tarthat igényt. Ehhez adódik 2023 szeptemberében egy iskolai túlóra, így ekkor összesen 5,83 túlóráról beszélhetünk, októberben marad a 7,83 túlóra, míg novemberben további 3 (iskolai) túlóra merült fel. Ez összesen 16,66 túlóra, amivel ha elosztjuk a megváltoztatott kereset szerint követelt 49 422 Ft-ot, egy órára 2966,50 Ft jön ki, ami lényegesen alatta marad az elsőfokú bíróság által egy órára meghatározott és a felek által nem vitatott összegnek, ami 2023 szeptemberében 3618 Ft, októberben 3508 Ft. Tekintettel arra, hogy 2023 novemberében 21 munkanap és egy fizetett ünnepnap volt, az egy órára jutó összeg azonos az elsőfokú bíróság által 2023. október hónapra meghatározott összeggel. Ennek megfelelően a megváltoztatott kereset szerinti és az alperes által nem fizetett 16,66 túlóra miatti kereseti követelés összege eleve amiatt alapos, mert az nem éri el a felperest ténylegesen megillető összeget, ezért az ítéltábla a rendkívüli munkaidőre járó díjazás címén megítélt követelést a keresettel egyező bruttó 49 422 Ft-ra emelte fel.

IV.

[58] A kereseti követelés legmagasabb összege 320 427 Ft volt a 2024. január 15. napi keresetváltoztatásnak megfelelően, amelyből 123 000 Ft a szabadságmegváltás, 75 477 Ft az eredetileg megjelölt 12 túlóra, 28 200 Ft az utazási költségtérítés és 93 750 Ft az étkezési hozzájárulás miatt követelt összeg.

[59] A felperes a 3.M.70.169/2023/12. szám alatti keresetváltoztatásában ugyan már 22 túlóra ellenértékére tartott igényt, azonban ennek összegét bruttó 43 036 Ft-ban határozta

meg, hiszen figyelembe vette az alperes által ezen a címen megfizetett 30 000 Ft-ot, így ez a pertárgy értékét nem emelte meg. Ekkor a felperes a szabadságmegváltás miatti igényét bruttó 58 572 Ft-ban határozta meg, továbbá az étkezési hozzájárulás miatti követelését 5 Ft-ra szállította le; a keresete ekkor tehát 129 813 Ft megfizetésére irányult. A keresetváltoztatás részbeni indoka, hogy az alperes 2023 decemberében, azaz a per megindítását követően még 58 900 Ft-ot megfizetett a részére.

[60] A 2024. május 21. napján tartott perfelvételi tárgyaláson a felperes kiterjesztette a keresetét a 2023. november 1. napjára mint munkaszüneti napra járó bruttó 19 524 Ft megfizetésére, azaz a kereseti követelés 149 337 Ft-ra módosult, majd 155 723 Ft-ra a 3.M.70.169/2023/27. szám alatti keresetváltoztatásra tekintettel (a rendkívüli munkavégzés miatti igény felemelése 49 422 Ft-ra). A 2024. augusztus 27. napján tartott folytatólagos perfelvételi tárgyaláson a felperes elállt az előbb említett 19 524 Ft-os követelésétől (az elsőfokú bíróság e részben meg is szüntette a pert), így a kereseti követelése 136 199 Ft-ra módosult. A perfelvétel lezárására csak ezt követően került sor, amikortól a kereset már változatlan maradt.

[61] A Pp. 83. §-ának (4) bekezdése sajátos szabályt tartalmaz arra az esetre, ha a fél az érdemi tárgyalási szakban az önállóan elbírálható követelése összegét leszállítja. Ekkor ugyanis őt a leszállított rész tekintetében pervesztesnek kell tekinteni, kivéve, ha a leszállításra azért került sor, mert az ellenfél a követelés egy részét utóbb teljesítette vagy a fél a perfelvétel lezárásáig önhibáján kívüli okból nem határozhatta meg a követelése mértékét.

[62] Az e szakaszhoz fűzött Nagykommentár értelmében „a félnek a Pp. 221. §-a (1) bekezdésének a) pontja szerint bármikor joga van arra, hogy az önállóan elbírálható követelése összegét az érdemi tárgyalási szakban feltétel nélkül leszállítsa. Ebben az esetben a szabályozás kiindulópontja az, hogy a leszállított rész tekintetében a fél alaptalanul perelt, ezért a leszállított rész tekintetében a perköltségviselés szempontjából főszabály szerint pervesztesnek kell tekinteni. Ennek megfelelően a részleges pernyertességre irányadó szabályokat kell alkalmazni akkor is, ha a bíróság az érdemi döntésében a leszállított összegű követelést teljes mértékben megítélte, azaz az ítéletnek nincs keresetet elutasító rendelkezése. A pernyertesség-pervesztesség arányának a meghatározásánál az önállóan elbírálható követelés legmagasabb, leszállítás vagy leszállítások előtti összegét kell alapul venni, azt kell összevetni az érdemi döntés rendelkező részével. Annak e körben nincs jelentősége, hogy a fél az érdemi tárgyalási szakot megelőzően, a perfelvételi szakban a követelése mértékét miként változtatta meg.”

[63] Az előző két bekezdésben írtakból következően a perköltség viselését megalapozó pernyertesség arányának számításakor a kereseti követelés perfelvétel lezárásakor összege az irányadó, ami az esetünkben 136 199 Ft. Ebből a kereset a megváltoztatott döntés következtében 118 874 Ft erejéig volt alapos, azaz a felperes 87,28%-ban lett pernyertes.

[64] Mivel a felperes perköltségigényt nem érvényesített, ám az alperes igen, ezért a pernyertességét jelentő 17 325 Ft-os kereseti követelés után tarthatna igényt perköltségre a bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi költségekről szóló 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. §-a (2) bekezdésének a) pontja alapján 866 Ft összegben.

[65] Tekintettel azonban arra, hogy az ítéltábla kötött a fellebbezési kérelemhez, és a felperes 231 855 Ft-hoz viszonyítottan kérte meghatározni a pernyertesség-pervesztesség arányát, ahogy ennek alapján kérte a perköltségfizetési kötelezettségét leszállítani, ettől az ítéltábla nem térhetett el. Ennek alapján a felperesi pernyertesség 51,27%-os, a perköltségfizetési kötelezettség alapja 112 981 Ft, amihez az előbb hivatkozott rendelet szerint 5649 Ft tartozik, ezért az ítéltábla a felperes által fizetendő perköltséget erre az összegre szállította le.

[66] A leírtakból következően az elsőfokú bíróság a fellebbezés érdemben elbírált része tekintetében alaptalan jogi következtetésre jutott, ezért az ítéltábla az elsőfokú ítélet fellebbezett részét megváltoztatta a Pp. 383. §-ának (2) bekezdése alapján.

V.

[67] A fellebbezés eredményes volt annak érdemben elbírált részében, ám a felperes nem igényelt perköltséget, ezért az ítéltábla a másodfokú perköltség tárgyában mellőzte a döntéshozatalt.

[68] A fellebbezett érték a per fő tárgya tekintetében 11 587 Ft volt, ezért a fellebbezési illeték összege a minimális 15 000 Ft az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény 46. §-ának (1) bekezdése szerint. A költségmentesség és költségfeljegyzési jog polgári és közigazgatási bírósági eljárásban történő alkalmazásáról szóló 2017. évi CXXVIII. törvény 3. §-a (1) bekezdésének d) pontja alapján a per tárgyi költségfeljegyzési jogos volta folytán feljegyzett fellebbezési eljárási illeték az állam terhén marad a pervesztes alperes személyes illetékmentessége okán [Itv. 5. §-a (1) bekezdésének c) pontja].

Debrecen, 2026. február 5.

Dr. Tass Edina sk. a tanács elnöke, Dr. Bakó Pál sk. előadó bíró, Dr. Rózsavölgyi Bálint sk. bíró